

думку, при виборі ВНЗ необхідно керуватися в першу чергу якістю надаваних освітніх послуг.

Список використаних джерел і літератури:

1. Ромашенко К. М. Актуальні проблеми розвитку приватної вищої освіти в Україні [Електронний ресурс] / Ромашенко К. М., Ромашенко Т. І. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2829>. – Назва з екрана.
2. ТОП-7: міфів про приватні ВНЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osvita.org.ua/articles/1416.html>. – Назва з екрана.
3. Poland's students go private in force [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.theguardian.com/world/2011/apr/06/poland-universities-private-public>. – Назва з екрана.
4. The entry and experience of private providers of higher education in six countries / Stephen Hunt // Centre for Global Higher Education. – London, 2016. – 97 p.

Анна Руденко,

Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
(м. Київ, Україна)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ СТУДЕНТАМИ- ДЕФЕКТОЛОГАМИ ОСНОВ ФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВИХ МОВНИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ У РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ УЧНІВ 2–4-Х КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ

На сучасному етапі розвитку України, все більше посилюється потреба у глобальній реконструкції інноваційних підходів щодо розбудови спеціальної освіти, зокрема, має більше приділятися увага вивченню студентами особливостей формування початкових мовних узагальнень розумово відсталих учнів 2–4-х класів.

Розвиток і корекція пізнавальних можливостей розумово відсталих учнів тісно пов'язані з вивченням української мови. Процесу засвоєння мовних знань та мовленнєвих умінь протягом багатьох років приділялась увага в дослідженнях проблеми навчання та виховання розумово відсталих учнів (А. К. Аксьонова, Л. С. Вавіна, В. В. Воронкова, С. І. Геращенко, М. Ф. Гнезділов, Т. М. Головіна, Н. П. Кравець, Г. С. Піонтківська, В. Г. Петрова, Т. К. Ульянова). Формування початкових мовних узагальнень у розумово відсталих учнів 2–4-х класів була і залишається однією із найактуальніших питань у спеціальній педагогіці (А. К. Аксьонова, Л. С. Вавіна, В. В. Воронкова, С. І. Геращенко, М. Ф. Гнезділов, Т. М. Головіна, Н. П. Кравець, Г. С. Піонтківська, В. Г. Петрова, Т. К. Ульянова).

Недостатній розвиток пізнавальних процесів, мовлення, а також інші психофізичні особливості значною мірою ускладнюють формування

початкових мовних узагальнень у розумово відсталих учнів 2–4-х класів, що безпосередньо сприяють формуванню граматичних понять, зокрема таких, як «слова, що означають назву предмета – іменник», «слова, що означають дію предмета – дієслово», «слова, що означають ознаку предмета – прикметник».

Спираючись на дослідження Л. С. Виготського, І. Г. Єременка, можна вважати, що розумова відсталість – це стійке порушення певної якісної структури. Розумово відстала дитина – така дитина, у якої стійко порушена пізнавальна діяльність та інші вищі психічні функції внаслідок органічного ушкодження головного мозку. При розумовій відсталості спостерігається недостатність пізнавальної діяльності та недорозвинення абстрактного мислення, процесів узагальнення та відволікання в сумісництві з малою рухомістю та інертністю психічних процесів [2; 4].

Як показали результати проведеного дослідження Г. С. Піонківською, що розумово відсталим учням притаманні слабкі можливості звуковому аналізу слів, їх слухове сприймання відрізняється нечіткістю, слабкою диференціацією, помилковістю у вимові, більшість учнів не в змозі визначати звуковий склад слів, тим більш визначати послідовність звуків у слові. Процес оволодіння правописом і граматичними поняттями ускладнюється ще і слабкими можливостями у зв'язних міркуваннях, якими учні не володіють через бідність словникового запасу, недорозвитку усного мовлення в цілому [6].

Як зазначала А. К. Аксьонова, що розумово відсталі учні мають бідний словниковий запас, спостерігається невміння доцільно використовувати правильні синтаксичні конструкції, будувати повні поширені речення, оскільки, це пов'язано, в першу чергу, із неправильним сприйманням оточуючого світу, явищ і їх взаємозв'язків. Саме тому, вивчення мовних факторів на рівні початкових мовних узагальнень повинно базуватися на спостереженнях за навколишньою дійсністю. Тому, А. К. Аксьонова пропонує для формування початкових мовних узагальнень використовувати практичні граматичні вправи, які в подальшому сприятимуть розвитку граматичних понять і граматичних категорій.

Учні молодших класів не вивчають визначення мовних узагальнень, а лише в процесі практичних вправ закріплюються і запам'ятовуються предмети, дії та ознаки, яка характерні для даного явища мови. Що стосується організації спостереження за певним мовним матеріалом, виділення ознак вивченого явища і його термінологічного позначення, ця діяльність школярів слугує основою для усвідомлення початкових мовних узагальнень [1].

Т. К. Ульянова акцентує увагу на тому, що розумово відсталі учні неспроможні узагальнювати поняття без спеціально створених умов. Вона вважає, що граматичні поняття і орфографічні правила повинні бути елементарними; ці навички повинні вироблятися в учнів поступово і розвиватися при переході з класу в клас; граматичні поняття передбачають сформованого попереднього мовленнєвого досвіду в учнів шляхом спостережень, аналізу конкретних прикладів і використовуються при розв'язанні практичних мовленнєвих завдань, застосовуючи систему граматичних вправ; вивчення граматики повинно бути пов'язаним з розвитком різних видів мовленнєвої практики учнів (як усної, так і писемної), що і буде якісною передумовою для подальшого вивчення тем «Іменник», «Прикметник», «Дієслово» у старших класах [8, 9].

Сучасна навчальна програма з української мови для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей побудована з урахуванням вікових і пізнавальних можливостей цієї категорії учнів і передбачає ті труднощі, які виникають в них при засвоєнні граматичних понять. Метою навчання української мови є формування у школярів елементарних знань з мови і правопису та відповідних їм умінь, забезпечення початкового рівня комунікативної компетентності з урахуванням інтересів і можливостей учнів початкових класів, корекція недоліків психофізичного розвитку.

Водночас, із розвитком основних видів мовленнєвої діяльності в початкових класах для дітей з розумовою відсталістю розв'язуються й специфічні завдання, спрямовані на корекцію відхилень у розвитку. Такими є: порушення процесів пізнавальної діяльності (сприймання, уяви, пам'яті, уваги, мовлення й мислення), недорозвиток емоційно-вольової сфери, недостатня розвиненість артикуляційної моторики, порушення моторики та координації рухів та ін.

Саме тому спеціальним завданням навчального курсу української мови визначено формування та корекцію зв'язного мовлення, що має відбуватися в тісному зв'язку з розвитком пізнавальної діяльності дітей, зокрема сенсорики, предметно-дієвого, наочно-образного, словесно-логічного, абстрактного мислення, спостережливості, уваги тощо. Відтак зміст цього навчального предмета, з метою посилення його компенсаторно-корекційних та розвивальних функцій, має комунікативно-практичну спрямованість: містить фактичний матеріал, опанування якого має забезпечити формування комунікативних умінь, конкретизацію в слові чуттєвого і практичного досвіду учнів, розвиток основних пізнавальних процесів на предметно-практичній і вербальній основі».

Відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими потребами у програмі з української мови реалізовано такі основні змістові лінії: мовленнєва, мовна, соціокультурна і діяльнісна.

Ці змістові лінії відображено в програмі для кожного класу в таких розділах: «Мовленнєвий розвиток», «Знання про мову. Мовні вміння», «Правопис», «Графічні навички письма. Техніка письма».

Навчання української мови у 2–4-х класах передбачає пропедевтичні періоди, протягом яких учні практичним шляхом засвоюють необхідні відомості про звуки і букви мови – голосні /наголошені і ненаголошені/ і приголосні /тверді і м'які, дзвінки і глухі/, про поєднання їх у складах і словах. Одночасно вони ознайомлюються з поняттями «слова – назви предметів» – іменник, «слова – назви дій» – дієслово, «слова – назви ознак» – прикметник і поняття про речення. Цих знань учні набувають на конкретному матеріалі, аналізують слова і речення [3].

У навчальній практиці початкових класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей використовують різні прийоми, методи, форми і способи активізації їх мисленнєвої і мовленнєвої діяльності. Однією із основних форм закріплення формування початкових мовних узагальнень є ігрові вправи.

Також, особливого значення при забезпеченні ефективного засвоєння знань з граматики набуває зв'язок навчання рідної мови з іншими шкільними предметами, зокрема з уроками праці, трудового навчання.

Отже, такі особливості засвоєння початкових мовних узагальнень у розумово відсталих учнів 2–4-х класів зумовлюють логіку побудови уроків української мови, використовуючи спеціальні методичні прийоми. Але, ще недостатньо досліджені шляхи формування у розумово відсталих учнів 2–4-х класів початкових мовних узагальнень.

На даному етапі очевидним стало те, що необхідна глобальна реконструкція підходів щодо вивчення української мови та розробки інноваційних шляхів до принципово іншого, циклічного розгортання навчального курсу в межах теми, розділу із удосконаленням вмінь аналізувати та користуватися прийомами аналізу та синтезу.

Список використаних джерел і літератури:

1. Аксенова А. К. Методика обучения русскому языку в специальной (коррекционной) школе: учеб. для студ. дефект. ф-тов пед. вузов / А. К. Аксенова. – М. : Гуманит. издат. центр ВЛАДОС, 2004. – 316 с.
2. Выготский Л. С. Избранные психологические исследования / Л. С. Выготский. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1956. – 519 с.
3. Висоцька А. М. Навчальна програма з української мови для підготовчого, 1–4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей / А. М. Висоцька. – Київ, 2014. – 40 с.

4. Еременко И. Г. Познавательные возможности учащихся вспомогательной школы / И. Г. Еременко. – Київ : Рад. шк., 1972. – 130 с.

5. Колесник І. П. Новаторські ідеї І. Г. Єременка щодо реформування навчання учнів допоміжних шкіл / Колесник І. П., Супрун М. О. // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови : наук.-метод. зб. / Ін-т спец. педагогіки НАПН України. – Київ, 2017. – № 11. – С. 78–83.

6. Піонтківська Г. С. Шляхи підвищення ефективності навчання правопису учнів молодших класів допоміжної школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / Піонтківська Галина Станіславівна ; Київ. держ. пед. ун-т ім. О. М. Горького. – Київ, 1991. – 166 с.

7. Руденко А. О. Формування початкових мовних узагальнень у розумово відсталих учнів як педагогічна проблема / А. О. Руденко // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спец. психологія / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. – Вип. 26. – С. 199–202.

8. Ульянова Т. К. Методика викладання граматики і розвитку мовлення учнів допоміжної школи / Т. К. Ульянова. – Київ : КДПІ, 1990. – 96 с.

9. Ульянова Т. К. Методика викладання української мови в допоміжній школі / Т. К. Ульянова. – Київ : КДПІ, 1984. – 124 с.

Лариса Семеновська,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Ключовою проблемою підготовки майбутніх педагогів у вищому навчальному закладі є становлення їх соціально-професійного досвіду, формування навичок якісної фахової діяльності. Віддаленість освітньої практики і теоретичної підготовки зумовлюють формалізм знань і складність їх застосування. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки принципово нових педагогічних форм, методів і технологій, що дозволяють проєктувати й реалізовувати процес підготовки фахівця як послідовну трансформацію навчання у професійну діяльність. У сучасних умовах професійно-педагогічна підготовка повинна будуватися в такий спосіб, щоб майбутні педагоги завжди були свідомі щодо можливостей креативного застосування отриманих знань у практичній сфері. Досягненню вказаних орієнтирів сприяє використання інтерактивних методів навчання, оскільки забезпечення навчальної взаємодії між викладачем і студентами є важливою умовою становлення соціально-професійного досвіду майбутніх педагогів.